

Referat af Per Stig Møllers indlæg i HemingwayClub Lyngby 17.12.2019

Formanden bød velkommen og fortalte, at det takket være en ihærdig indsats fra Anders side og en velvillig indstilling fra Per Stig Møller (PSM) side, var en stor glæde at kunne byde velkommen til en af Danmarks store kulturpersonligheder og en af vore store politikere. Selv om alle kender PSM var det alligevel på sin plads at præsentere PSM, og gav herefter ordet til Anders Lützhøft. (AL) fremhævede særligt, at PSM har været medlem af Folketinget i 31 år – heraf 9 år som udenrigsminister. AL omtalte i øvrigt PSMs seneste 3 bøger; "Udenrigsminister i krig og fred", "De fire isbjerge" og senest "sommeren '45". AL bemærkede særligt, at Anne Knudsen i sin anmeldelse i Weekendavisen d. 25. maj 2018 karakteriserede "De fire isbjerge" som "Veloplagt, klarhjernet og meget skræmmende".

AL gav herefter ordet til PSM, som kaldte sit indlæg for "Den geopolitiske situation".

PSM var enig i, at "De fire isbjerge" kan virke "skræmmende". Bemærkede, at "fortiden er vendt tilbage" og at "historien kører i dybe hjulspor" sådan at forstå, at de klassiske "imperier" besidder en slags "normaltilstand". Eksempelvis fører fx USA traditionelt siden præsident George Washington en isolationistisk udenrigspolitik, og kun udefrakommende begivenheder (sænkningen af Lusitania, forsøget på at inddrage Mexico i og Hitlers krigserklæring mod USA) tvang USA ind i fx 1. og 2. verdenskrig. Denne udenrigspolitik blev en fast del af USA's politik igennem Monroe-doktrinen. Den er senest genstartet under præsident Obama og videreført af præsident Trump i lyset af, at den kolde krig er forbi. Europa er dermed knapt så interessant i fremtiden for USA.

PSM vendte sig herefter til forholdet mellem Kina og særligt USA. PSM påpegede, at Kina stræber efter omverdenens accept i lyset af, at Kina søger at vende tilbage til den udadvendte "normaltilstand", som den var før år 1800. Dengang blev verdenshandelen domineret af Kina og Indien, og det ønsker Kina skal ske igen bl.a. gennem etablering af et asiatisk "EU". Kinas landsætning af en satellit i månens bagside skal ses i lyset heraf – og beviser i øvrigt, hvor sårbar den internationale kommunikation er overfor angreb fra rummet. PSM mente dog ikke, at der er nogen nærliggende mulighed for en militær konfrontation mellem Kina og USA. PSM mente, at USA ikke forstår den nye situation, og at USA begik en fejl ved at trække sig fra den asiatiske handelsaftale.

I relation til Rusland bemærkede PSM, at Putins strategi er, at EU og Nato skal gå i opløsning. Sker det, så mente PSM, at "vi" ikke kan stoppe Rusland. Putin ønsker at genindføre den russiske "normaltilstand", hvor Rusland har adgang til havet, hvilket truer Estland og Letland. Normaltilstanden bl.a. bl.a. søgt genetableret, i Hitler/Stalinpagten i 1939.

Rusland har råstofferne, mens Kina har evnen til at forarbejde dem og producere – det kan på et tidspunkt føre til en konflikt i Centralasien. Putin ved i den forbindelse, at "vi" ikke angriber Rusland, og på længere sigt ønsker han et udvidet samarbejde med "os" – mod Kinas voksende indflydelse.

Erdogan forsøger at genindføre Osmanner riget og bevæger sig væk fra "den kristne verden".

Konflikten mellem shiitterne og sunni muslimerne vil stå på i mindst 2-3 århundreder fra nu – efter foreløbigt at have bestået i 1300 år. Vinder shiitterne, så vil de søge konflikt med "os" – et ønske som kun i mindre omfang deles af sunni muslimerne.

PSM omtalte situationen i Afrika, hvor den store befolkningstilvækst vil føre til en folkevandring mod nord. Hvis de vandrende ikke kan komme videre til Europa, så må de blive i Nordafrika, og det vil medføre alvorlige konflikter der. Der skal økonomisk vækst til i Afrika – og herunder øget samhandel med bla. "os" – for at løse problemerne.

Landene i Europa må stå sammen – ellers kan vi "ikke klare det". Vi må "hang together", ellers bliver vi "hanged one by one"! Problemet er så bla., at fx Polen og Ungarn også ønsker at vende tilbage til "normaltilstanden", og den er ikke vesteuropæisk. England er efter Brexit også på vej mod "normaltilstanden" med "splendid isolation", som bl.a. indebærer, at England støtter "underhunden" i Europa – derved svækkes "overhunden". Ungarn, Bulgarien og Cypern har et ønske, om en videre tilnærmelse til Rusland.

I Danmark er vi "ikke med i noget, og ønsker ikke at blive involveret i noget"! Danmark burde ifølge PSM ophæve vores forbehold til EU og involvere sig mere i Europa.

Som et sidespring bemærkede PSM, at COP 25 i Madrid tildelte regeringens netop vedtagne klimamål stor opmærksomhed – i nogen grad med urette, da den i betydeligt omfang er lidet konkret. I øvrigt var det bemærkelsesværdigt at Dan Jørgensen ikke deltog i de afsluttende forhandlinger.

Særligt i relation til "De fire isbjerge" fastslog PSM, at befolkningstilvæksten afgør, hvem der bestemmer. Bemærkede, at hver 5. dansker udvandrede til USA i slutningen af 1800 tallet, hvor den fornødne plads var til stede. Var de blevet i Danmark havde det antageligt medført uroligheder på grund af arbejdsløshed og fattigdom.

PSM havde ført samtaler med præsident Assad i Syrien om muligheden for fred med Israel. Kommer en sådan aftale ikke på et tidspunkt, så vil det udløse en kæde af destabiliserende aktiviteter i Syrien, og slutte med Assads fald.

PSM bemærkede, at "vi" smadrede Romerriget, hvorefter befolkningstilvæksten udeblev. Det gjorde den ikke i de arabiske lande, hvorefter araberne underlagde sig Nordafrika og Spanien helt op til den franske grænse, hvor de blev stoppet.

PSM bemærkede i relation til klimaproblemerne, at "vi" kunne leje Sahara og udlægge solceller – den kan løse Europas samlede energibehov. Endvidere bør der nyplantes træer i Afrika, som kan holde på regnen – det er fx allerede gennemført i Etiopien.

PSM sluttede af med at sige, at vi kan løse klimaproblemerne, men at spørgsmålet er, om vi vil betale for det? Demokratiets problem er, at de partier, som siger "nej" – de vinder valgene.

Så det gode budskab er, at der er en løsning på det hele – det dårlige budskab er, at "vi gider ikke"!

Her sluttede PSMs indlæg, og der var mulighed for at stille spørgsmål. Herunder blev der stillet væsentlige spørgsmål om bla. Indiens rolle i fremtiden i relation til Kina, Indiens forhold til Pakistan, konflikten i de arktiske egne, Brexit og Nato.

Referent Anders Lützhøft